

Handläggare
Emma Nordling
Telefon: 08-508 287 39

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2013-12-18 p 16

Förbjud dubbdäck på flera gator för Stockholmarnas hälsa, svar på skrivelser från Katarina Luhr m fl (MP)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på de två skrivelserna från miljöpartiet, som avser förbud mot dubbdäck på fler gator för Stockholmarnas hälsa.
2. Översända beslutet till trafik- och renhållningsnämnden och miljödepartementet för kännedom

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljöpartiet inkom i augusti med en skrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden där de vill att miljöförvaltningen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att minska dubbdäcksanvändningen i Stockholms stad. Trafikkontoret har svarat på motsvarande skrivelse den 30 oktober 2013.

Miljöpartiet lämnade ytterligare en skrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden den 26 november, eftersom trafikkontoret i oktober svarat att de inte avser att införa ytterligare dubbdäcksförbud.

Miljöförvaltningen håller med om att andelen dubbdäck måste minska kraftigt i Stockholms stad för att förbättra luftkvaliteten och därmed stockholmarnas hälsa. Miljöförvaltningen anser dock att avgifter på användande av dubbdäck är ett bättre sätt att minska andelen dubbdäck än att införa ytterligare förbud. I dagsläget är det dock inte juridiskt möjligt att införa en sådan avgift, men frågan utreds av regeringen.

Länsstyrelsen fastställde i december 2012 ett nytt åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län.

Åtgärdsprogrammet innehåller bland annat ett antal konkreta

åtgärder för att minska halten PM10. Länsstyrelsens åtgärdsförslag om att införa förbud mot dubbdäck på ytterligare gator överlämnades till regeringen eftersom kommunerna och länsstyrelsen inte kom överens. Staden har i svaret på remissen för åtgärdsprogrammet vänt sig emot ytterligare förbud eftersom det skulle vara kostsamt för staden och ge stor administrativ belastning i form av dispenshanteringar etc. Den frågan har därför enligt 32 § 3 st Luftkvalitetsförordningen (2010:477) hänskjutits till Regeringen för avgörande. Något beslut är ännu inte fattat av regeringen.

I vinter kommer trafikkontoret och trafikverket att genomföra de åtgärder mot PM10 som finns i åtgärdsprogrammet. Effekten av dessa åtgärder kommer att utvärderas under våren 2014.

Bakgrund

Skrivelsen

Katarina Luhr m.fl. (MP) inkom i augusti med en skrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden; ”Förbjud dubbdäck på flera gator för Stockholmarnas hälsa”. Miljöpartiet efterlyste en handlingsplan för att minska dubbdäcksanvändningen under den kommande vintern. Handlingsplanen bör, enligt miljöpartiet, innehålla konkreta förslag om förbud mot dubbdäck på åtminstone två gator i enlighet med länsstyrelsens förslag till åtgärdsprogram i september 2012. Miljöpartiet sände samma skrivelse till Trafik- och renhållningsnämnden, som svarade den 30 oktober. Eftersom trafik- och renhållningsnämnden inte avser att införa ytterligare dubbdäcksförbud i vinter utan endast vidta driftåtgärder, lämnade miljöpartiet en ny skrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden den 26 november. Miljöpartiet föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden snarast förelägger Stockholms stad (trafik- och renhållningsnämnden) att så snart som möjligt vidta nödvändiga och lämpliga åtgärder för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft inte överskrids.

Åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län

I december 2012 fastställde länsstyrelsen efter samråd med bl.a. länets kommuner och trafikverket ett nytt åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar för Stockholms län.

Det mest effektiva sättet att minska halten PM10 är att få ner andelen dubbdäck rejält. Vid framtagandet av åtgärdsprogrammet kunde inte Länsstyrelsen och Stockholms stad komma överens

om förslaget att införa dubbdäcksförbud på två av Stockholms stads gator, varför den frågan har överlämnats till regeringen för avgörande. Ett annat sätt att minska andelen dubbdäck, som också tas upp i åtgärdsprogrammet, är att införa en avgift för användning av dubbdäck, vilket ännu inte är möjligt enligt svensk lag. Regeringen utreder sedan ett år tillbaka frågan om avgift för användning av dubbdäck.

Åtgärder för att minska halten PM10

I det aktuella åtgärdsprogrammet finns sju åtgärder för PM10, som berör Stockholms stad; åtgärd 3,5, 6, 8, 9, 12 och 13. Det är väghållaren för vägen som ansvarar för åtgärder på vägen. För de kommunala vägarna är trafikkontoret väghållare och trafikverket är väghållare för de statliga vägarna.

- Åtgärd 3: Dammbindning av gator och trafikleder i Stockholms stad vid risk för överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10. Dammbindning ska genomföras då det finns risk för överskridanden och där människor vistas. Dammbindning ska användas enskilt eller i kombination med städning.
- Åtgärd 5: Dammbindning på trafikleder i Stockholms län vid risk för överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10.
- Åtgärd 6: Städning med ny teknik på Stockholms stads gator vid risk för överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10.
- Åtgärd 8: Städning med ny teknik på Stockholms läns trafikleder vid risk för överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10.
- Åtgärd 9: Tidig vårstädning av Stockholms stads gator vid risk för överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10.
- Åtgärd 12: Optimerad halkbekämpning.
- Åtgärd 13: Införande av sänkt hastighet på trafikled i Stockholms län för att sänka PM10-halten.

Åtgärd 3-12 ska, enligt åtgärdsprogrammet, ske på de gator och trafikleder där miljö kvalitetsnormen för PM10 överskrids, d.v.s.: Birger Jarlsgatan, Centralbron, Danviksbro, Drottningholmsvägen, E4, E18, E20, Fleminggatan, Folkungagatan, Götgatan, Hamngatan, Herkulesgatan, Hornsgatan, Jakobsgratan, Karlavägen, Kungsgatan, Kungsholmsgatan, Lidingövägen, Lindhagensgatan, Långholmsgatan, Malmskillnadsgatan,

Norrlandsgatan, Nynäsvägen, Odengatan, Regeringsgatan, Renstiernas gata, Ringvägen, Rosenlundsgatan, S:t Eriksgatan, Scheelegatan, Sergelarkaden, Stadsgårdsleden, Stallgatan, Sveavägen, Tegnérsgatan, Torsgatan, Valhallavägen, Vasagatan, Vattugatan och Östra Järnvägsgatan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Åtgärder mot PM10 vintern 2013/2014

I vinter genomför trafikkontoret i Stockholms stad och Trafikverket åtgärder som respektive väghållare ansvarar för enligt länsstyrelsens åtgärdsprogram. Trafikkontoret kommer att utföra dammbindning på samtliga 37 gator där miljö kvalitetsnormen för PM10 överskrids och där trafikkontoret är väghållare. Dammbindningsmedel läggs ut på barmark när vädret tillåter det. Den vakuummaskin för städning som finns, kommer i första hand att användas på Hornsgatan, Sveavägen och Valhallavägen. Trafikkontoret kommer att genomföra tidig vårstädning i den mån det är genomförbart utifrån de väderförhållanden som råder. För att optimera halkbekämpningen följer trafikkontoret utvecklingen på området gällande metoder och materialval för halkbekämpning. Åtgärderna kommer att följas upp och utvärderas med hjälp av mätningar och beräkningar av luftkvaliteten.

Trafikkontoret har också genomfört sin årliga informationskampanj för att få stockholmarna att välja dubbfria vinterdäck.

Trafikverket genomför dammbindning på de trafikleder som pekas ut i åtgärdsprogrammet och jobbar med att sänka hastigheten på vissa sträckor i länet.

Miljöförvaltningen kommer att följa genomförandet av de åtgärder som väghållarna genomför under vintern/våren 2013/2014 och utifrån utvärderingen av effekten av dessa åtgärder på luftkvaliteten överväga om ytterligare åtgärder behöver vidtas. Åtgärdsprogrammet ska också revideras årligen av länsstyrelsen.

Användningen av dubbdäck måste minska

Användningen av dubbdäck är den främsta orsaken till de höga PM10-halterna i Stockholms stad. De höga halterna av PM10 i Stockholms stad orsakar ökad dödlighet och sjuklighet i hjärt- och lungsjukdomar hos befolkningen i staden. Risker för barn att

få sänkt lungfunktion ökar också. För att förbättra luftkvaliteten i staden krävs att dubbdäcksanvändningen minskar kraftigt.

Avgift i stället för förbud

Dubbdäcksförbudet på Hornsgatan har gjort att andelen dubbdäck har minskat från 60-70 procent till 30 procent på Hornsgatan och till ca 50 procent i resten av innerstaden.

För att miljö kvalitetsnormen för PM10 ska innehållas krävs dock att dubbdäcksandelen minskar till uppskattningsvis omkring 10-20 procent. I Norge infördes avgifter på dubbdäck första gången 1999. Före införandet var andelen dubbdäck i Oslo ca 50 % och idag (2013) är andelen ca 15 %. Det har lett till bättre luftkvalitet samtidigt som trafikolyckorna inte ökat.

Ett förbud innebär stora kostnader för staden och ger stor administrativ belastning i form av dispenshanteringar etc. Det finns också svårigheter med att övervaka efterlevnaden av ett förbud.

Miljöförvaltningen anser att den helt avgörande åtgärden för att komma tillrätta med överskridandena av PM10 är införande av en dubbdäcksavgift i Stockholm. Förvaltningen föreslår därför att miljö- och hälsoskydds nämnden översänder detta svar till miljödepartementet.

Det skall slutligen erinras om att PM10-halterna klarades överallt i Stockholms stad under 2012, dock med undantag av Norrlandsgatan som hade några överskridanden p g a av en fastighetsombyggnad i närheten av mätstationen.

Hittills (tom 1 dec) under 2013 har dock antalet överskridande varit fler än tillåtet vid alla fyra mätstationerna. 41 vid Essingeleden och Hornsgatan, 51 vid Folkungagatan och 37 vid Norrlandsgatan. En handfull av dessa har inträffat under november.

Bilagor

- 1 Förbud dubbdäck på flera gator för stockholmarnas hälsa.
Skrivelse från miljöpartiet 2013-08-27
- 2 Skrivelse från miljöpartiet 2013-11-26